

Şəffaflığın artırılması və korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Milli Strategiyanın (2007-2011-ci illər) yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar görülmən işlər barədə Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyasının

MƏLUMATI

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2007-ci il 28 iyul tarixli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş 2007-2011-ci illəri əhatə edən “Şəffaflığın artırılması və korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Milli Strategiya”nın icra müddəti cari ilin dekabr ayında başa çatmışdır. Milli Strategiyanın məqsədi korrupsiyaya qarşı mübarizəni vahid strategiya çərçivəsində qurmaq, bu sahədə məqsəd və prinsipləri aydın müəyyən etmək, görülmən tədbirləri səmərəli surətdə əlaqələndirmək və dövlət orqanlarının fəaliyyətində şəffaflığı təmin etməkdir. Milli Strategiyada şəffaflığın artırılması və korrupsiyaya şərait yaradan halların aradan qaldırılması korrupsiyaya qarşı mübarizənin əsas prinsipləri kimi təsbit edilmişdir. Qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi, dövlət və yerli özünüidare orqanlarının, korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində ixtisaslaşmış qurumların, hüquq mühafizə orqanlarının və məhkəmələrin fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi əsas tədbirlər kimi göstərilmişdir. Bu sıraya həmçinin beynəlxalq əməkdaşlıq, maarifləndirmə və iqtisadi və sosial sahədə tədbirlərdə əlavə edilmişdir.

Milli Strategiyanın icrası müddətində əhəmiyyətli qanunlar qəbul edilmiş, korrupsiyaya qarşı mübarizə aparən ixtisaslaşmış qurumların fəaliyyəti gücləndirilmiş, dövlət orqanlarında şəffaflıq təmin edilmiş və müxtəlif sahələri əhatə edən kompleks islahatlar aparılmış, geniş maarifləndirmə tədbirləri həyata keçirilmiş, vətəndaş cəmiyyətinin üzvləri ilə səmərəli əlaqələr qurulmuşdur. Korrupsiyaya qarşı mübarizə ilə bağlı Azərbaycanın qoşulduğu bütün konvensiyaların və beynəlxalq sənədlərin implementasiyası üzrə tədbirlər həyata keçirilmiş, mütərəqqi beynəlxalq təşəbbüslərdə aktiv iştirak edilmişdir. Bu strategiyanın icrası nəticəsində həmçinin iqtisadi və sosial sahədə, əhalinin həyat səviyyəsi yaxşılaşmış, əmək haqlarının artırılması, işsizliyin səviyyəsinin azaldılması və sosial rifahın gücləndirilməsi sahəsində əsaslı nailiyyətlər əldə edilmişdir. Beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən Milli Strategiya üzrə dəyərləndirmələr aparılmış, həyata keçirilən tədbirlər və əldə edilmiş nəticələr müsbət qiymətləndirilmişdir.

Milli Strategiyanın icrası müddətində 14 Yanvar 2011-ci il tarixdə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Nazirlər Kabinetinin iclasında göstəriş vermişdir ki, ölkənin iqtisadi inkişafına mane ola bilən bütün neqativ hallar aradan qaldırılmadır. Cənab Prezident xüsusilə vurğulamışdır ki, *“biz biznes mühitinin yaxşılaşdırılması üçün əlavə tədbirlər görməliyik. Bürokratik əngəllər aradan qaldırılmalı, rüşvətxorluğa və korrupsiyaya qarşı mübarizə daha da ciddi aparılmalı, ictimai nəzarət gücləndirilməlidir.”* Nazirlər Kabinetinin iclasından sonra 27 yanvar 2011-ci ildə Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyası bütün aidiyyəti dövlət orqanlarının iştirakı ilə xüsusi iclas keçirmişdir. Dövlət orqanlarına ölkədə inkişaf tendensiyasına mane ola biləcək neqativ halların aradan qaldırılması, rüşvətxorluğa və korrupsiyaya qarşı mübarizənin gücləndirilməsi üçün ciddi tapşırıqlar verilmişdir.

Dövlət orqanlarının fəaliyyətində şəffaflığın artırılması və korrupsiyaya qarşı mübarizə tədbirlərinin gücləndirilməsi məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti 2011-ci il 14 yanvar müşavirəsindən sonra bir sıra xüsusi əhəmiyyətli Fərmanlar imzalanmış və tapşırıqlar vermişdir. Bu tədbirlərin həyata keçirilməsi Milli Strategiyanın səmərəliliyini artırmış, onun Fəaliyyət Planının tam icrasını təmin etmişdir.

Bu sənəd Milli Strategiyada nəzərdə tutulan tədbirlərin yerinə yetirilməsi barədə məlumatları təqdim edir və Milli Strategiyanın ümumi icra vəziyyətini qiymətləndirir. Təqdim edilən məlumatlar 2007-2011-ci illərdə Milli Strategiyanın Fəaliyyət Planının müvafiq bəndləri üzrə həyata keçirilmiş tədbirləri əhatə edir. Sənəd mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanları və digər dövlət qurumları tərəfindən Komissiyaya təqdim

edilən hesabatlar əsasında hazırlanmışdır. Milli Strategiyanın icrası ilə əlaqədar aşağıdakı tədbirlər görülmüşdür.

I. Qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi sahəsində tədbirlər

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının və Avropa Şurasının korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində konvensiyalarının və bu sahədə Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı digər beynəlxalq müqavilələrin milli qanunvericiliyə implementasiyası üzrə bütün tədbirlər həyata keçirilmişdir, zəruri normativ hüquqi aktlar qəbul edilmişdir. Bu istiqamətdə həyata keçirilmiş tədbirlərin dəyərləndirilməsi Avropa Şurasının konvensiyalarının icrasına nəzarəti həyata keçirən qurum olan Korrupsiyaya Qarşı Dövlətlər Qrupu (QREQO) tərəfindən həyata keçirilmiş və yüksək qiymətləndirilmişdir. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Korrupsiya Əleyhinə Konvensiyasının icra vəziyyətinin qiymətləndirilməsi hazırda Birləşmiş Millətlər Təşkilatının aidiyyəti qurumu tərəfindən həyata keçirilir. Bununla bağlı cari ilin mart ayında Birləşmiş Millətlər Təşkilatı ekspertlərinin Azərbaycan Respublikasına dəyərləndirmə missiyasının həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur. Birləşmiş Millətlər Təşkilatı tərəfindən sorğu edilən bütün məlumatlar hazırlanaraq aidiyyəti üzrə təşkilatın ekspertlərinə təqdim edilmişdir.

Komissiyanın qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi üzrə işçi qrupu tərəfindən hüquqi şəxslərin cinayət məsuliyyəti haqqında və dövlət qulluqçularının və digər vəzifəli şəxslərin fəaliyyətində maraqlar toqquşmasının qarşısının alınması haqqında qanun layihələri tamamlanmışdır. Hüquqi şəxslərin cinayət məsuliyyəti haqqında qanun 2012-ci il 14 mart tarixdə qəbul edilmişdir. Qeyri-qanuni yolla əldə olunmuş pulların və ya digər əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında qanun qəbul edilmiş və bu mexanizimin tam işə düşməsi üçün zəruri bütün normativ hüquqi baza təmin edilmişdir.

İnzibati Prosesual Məcəllə Milli Məclisdə qəbul edilmiş və qüvvəyə minmişdir. Azərbaycan Respublikasının "Rəqabət Məcəlləsi"nin layihəsi Milli Məclisdə ikinci oxunuşdan keçmişdir.

Komissiya ilə Avropa Şurası arasında həyata keçirilən "Azərbaycanın Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Strategiyasına dəstək" (AZPAC) layihəsi çərçivəsində milli qanunvericilik kontekstində lobbicilik fəaliyyətinin mümkünlüyünün müəyyən edilməsi üzrə araşdırılma aparılmış, ekspertlər tərəfindən yekun sənəd hazırlanmışdır. Bu sənəd üzrə ictimai dinləmə təşkil edilmiş, sənəd ictimaiyyətə təqdim edilmişdir.

2009-cu il 22 iyunda Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Dövlət və bələdiyyə əmlakının və vəsaitlərinin idarə olunması sahəsində korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalara qarşı mübarizənin gücləndirilməsi haqqında" Fərmanı imzalanmışdır. Fərman dövlət və bələdiyyə əmlakından istifadə, bu sahədə dövlət nəzarətinin və korrupsiyaya qarşı mübarizənin gücləndirilməsi istiqamətində əlavə tədbirlər müəyyən edir. Bu fərmanın icra vəziyyəti ilə əlaqədar məlumatlar həmçinin Komissiya tərəfindən mütəmadi olaraq hazırlanmış və Milli Strategiyanın icrası barədə məlumatlarla birgə ictimaiyyətə təqdim edilmişdir.

Yeni qanunvericilik aktlarının qəbulu ilə bağlı uyğunlaşdırma işi aparılarkən və normativ hüquqi aktların layihələrinin hazırlanması zamanı onların korrupsiyaya qarşı mübarizə baxımından mütəmadi olaraq ekspertizası həyata keçirilmişdir. Belə ki, "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş pul vəsaitlərinin və ya digər əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında", "Vətəndaşların hüquq və azadlıqlarını pozan qərar və hərəkətlərdən (hərəkətsizlikdən) məhkəməyə şikayət edilməsi haqqında", "İcra haqqında", "İcra məmurları haqqında" və digər aidiyyəti normativ hüquqi aktlarda sui-istifadə halları aşkar edilmiş, onların aradan qaldırılması ilə bağlı layihələr hazırlanaraq aidiyyəti üzrə təqdim edilmişdir. Qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi prosesinə QHT-lər, müstəqil ekspertlər və beynəlxalq tərəfdaşlar

mütəmadi cəlb edilmiş, onların fikir və rəylərinin öyrənilməsi üçün ictimai dinləmələr təşkil edilmişdir. Normativ hüquqi aktların vahid elektron bazası www.e-qanun.az internet informasiya portalında yerləşdirilmişdir. Baza ödənişsiz əsaslarla ictimaiyyətin istifadəsindədir və mütəmadi yenilənməsi təmin edilir. 2011-ci ilin son altı ayı ərzində səhifəyə 49.000-dən çox istifadəçi daxil olmuşdur. Milli Məclisin internet səhifəsində mütəmadi olaraq gündəlikdə olan və ya Milli Məclisin komitələrində baxılan qanun layihələri yerləşdirilir və onlarla əlaqədar rəy və təkliflər on-line formada qəbul edilir. Həmçinin Azərbaycan Respublikasının Hüquqi Aktların Dövlət Reyestri yaradılmış, 2011-ci ilin 1 noyabr tarixindən isə reyestrin elektron forması www.huquqiaktlar.gov.az ünvanında fəaliyyətə başlamışdır. Hesabat dövründə reyestrə 958 sənəd daxil edilmişdir.

II. Dövlət və yerli özünüidarə orqanlarının fəaliyyəti sahəsində

Dövlət orqanlarının səlahiyyətlərinin dəqiqləşdirilməsi və onların fəaliyyətində təkrarlanmanın aradan qaldırılması məqsədi ilə mərkəzi icra hakimiyyətləri tərəfindən aidiyyəti sahələr üzrə onlarla normativ hüquqi aktların layihələri hazırlanmış və aidiyyəti qurumlara təqdim edilmişdir. Bunun nəticəsində nazirliklər sistemində struktur islahatlar aparılmış, yeni xidmət və idarələr yaradılmış, qurumların işçilərinin say hədləri müəyyən edilmişdir. Ədliyyə, Ekologiya və Təbii Sərvətlər, Xarici İşlər, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi nazirlikləri sistemində, Dövlət Sosial Müdafiə Fondunda və sair qurumlarda bu istiqamətdə islahatlar həyata keçirilmişdir.

Dövlət orqanları tərəfindən vətəndaşların ərizə və müraciətlərinə baxılması işi təkmilləşdirilmiş, bu məqsədlə kompüter şəbəkələri və müvafiq proqram təminatları hazırlanmışdır. Baş Prokurorluqda "Korrupsiya hüquqpozmaları haqqında müraciətlərə baxılması və cinayət xarakterli məlumatların araşdırılması, bu qəbildən olan cinayətlərin istintaq edilməsi işinin təkmilləşdirilməsi haqqında" xüsusi əmr imzalanmışdır. Həmçinin Baş Prokurorluq tərəfindən korrupsiya cinayətləri ilə əlaqədar məlumatları qəbul etmək üçün xüsusi "161" nömrəli qaynar xətt təşkil edilmişdir. Bu qaynar xətt istirahət və bayram günləri də daxil olmaqla daim vətəndaşlardan korrupsiya halları ilə əlaqədar məlumatları qəbul edir. Ümumən əksər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarında "Qaynar xətt" əlaqə mərkəzlərinin fəaliyyəti təmin edilmişdir. Ədliyyə nazirliyi tərəfindən vətəndaşların qəbulunu asanlaşdırmaq məqsədi ilə "Qaynar xəttə" daxil olan şikayətlərin baxılması qaydaları qəbul edilmişdir. Belə ki, yeni qaydalar vətəndaşların internet vasitəsilə istənilən iş günü və saati seçməklə nazirlikdə qəbula yazılması proseduru müəyyən edir.

Ərizə və şikayətlərin bütün dövlət qurumları tərəfindən elektron formada qəbul edilməsi təmin edilmişdir. Vergilər və İqtisadi İnkişaf Nazirlikləri tərəfindən internet səhifələrdə nazirliklərin rəhbər şəxsləri ilə vətəndaşlar arasında video qəbulun təşkili təmin edilmişdir. Azərbaycan Respublikası Prezidenti 2011-ci il 3 mart tarixdə "Dövlət orqanlarının elektron xidmətlər göstərməsinin təşkili sahəsində bəzi tədbirlər haqqında" Fərman imzalamışdır. Bu Fərmana əsasən mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən elektron xidmətlər göstərilməsi üçün rəsmi internet informasiya ehtiyatlarında xüsusi elektron xidmət bölmələri yaradılmışdır. 2011-ci il 24 noyabr tarixdə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti qurumlar tərəfindən konkret göstəriləcək xidmətlər barədə qaydaları qəbul edilmişdir. Bu tədbirlərin icrası nəticəsində vətəndaşların bu qurumlar tərəfindən göstərilən xidmətləri elektron formada əldə etməsi nəzərdə tutulur. Artıq 41 mərkəzi icra hakimiyyəti orqanının 28-nin internet səhifələrində elektron xidmət bölmələri yaradılmış və burada aidiyyəti xidmətlərin adları, tələb olunan sənədlərin siyahısı və onların elektron formasının yerləşdirilməsi təmin edilmişdir. Dövlət orqanlarının elektron xidmətlərinin "bir pəncərə" prinsipi əsasında təşkilinin və göstərilməsinin təmin edilməsi məqsədi ilə "Elektron hökumət" portalı yaradılmışdır. Bu portalın qısa müddət sonra tam istifadəyə verilməsi nəzərdə tutulur. Vergilər, İqtisadi İnkişaf Nazirlikləri, Dövlət Qulluğu Məsələləri

üzrə Komissiya, Tələbə Qəbulu üzrə Dövlət Komissiyası, Dövlət Gömrük Komitəsi və digər qurumlar tərəfindən artıq konkret elektron xidmətlər təmin edilmişdir.

Bütün mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları və əksər yerli icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən informasiyanın verilməsi və bununla əlaqədar sorğulara baxılması üçün müvafiq şəxslər müəyyən edilmiş, onlar bu sahədə təlimlərə cəlb edilmişlər.

Informasiya məsələləri üzrə Ombudsmanın fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi üzrə tədbirlər həyata keçirilmişdir. İqtisadi İnkişaf Nazirliyi tərəfindən "İqtisadi İnkişaf Nazirliyinin kütləvi informasiya vasitələri ilə işinin təkmilləşdirilməsi barədə" xüsusi əmr imzalanmış, "İqtisadi İnkişaf Nazirliyinin fəaliyyəti ilə əlaqədar məlumatların əldə edilməsi Qaydaları" təsdiq edilmişdir. Korrupsiyanın səviyyəsinin öyrənilməsi məqsədi ilə Komissiya korrupsiyaya qarşı mübarizə aparan qeyri hökumət təşkilatlarının "Məlumat və İnformasiya şəbəkəsi"nə ixtisaslaşmış araşdırma və rəy sorğusunun keçirilməsi üçün müraciət etmişdir. Əldə edilən nəticələr Milli Strategiyanın icrasının vətəndaşların gündəlik həyatına pozitiv dəyişikliklər gətirməsini və onların dövlət qurumlarına etimadının artmasını göstərmişdir.

Əksər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları tərəfində Milli Strategiyanın icrası üzrə illik tədbirlər planları qəbul edilərək Komissiyaya təqdim edilmişdir.

Əksər dövlət qurumları tərəfindən daxili nəzarət qurumları yaradılmış və onların maddi texniki bazaları gücləndirilmiş, vətəndaşların birbaşa olaraq bu qurumlara müraciət etmə imkanları təmin edilmişdir.

Bütün mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının internet səhifələrində göstərilən xidmətlər üçün tətbiq edilən rüsum və tariflər, həmçinin qaynar xətlər barədə məlumatlar yerləşdirilmişdir. Bundan əlavə vətəndaşlarla birbaşa təmasda olan dövlət qurumlarının yerli bölmələrində dövlət xidmətləri üçün tətbiq edilən tarif və rüsumlar barədə məlumatların vətəndaşların aydın görə biləcəyi yerlərdə asılması və yerləşdirilməsi təmin edilmişdir. Ədliyyə nazirliyi tərəfindən də həmçinin bütün qeydiyyat şöbələrini və dövlət notariat kontorlarının binalarında dövlət rüsumlarının məbləğlərinə dair aydın məlumatlar əks etdirilmişdir.

Dövlət orqanlarının fəaliyyətində şəffaflığın və səmərəliliyin artırılması məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti həmçinin 2011-ci il fevral və mart aylarında xüsusi Fərmanlar imzalamışdır. Belə ki, 25 fevral 2011-ci ildə "Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin yol patrul xidməti əməkdaşlarının sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi və yol hərəkətinin tənzimlənməsi sahəsində bəzi tədbirlər haqqında" Fərman imzalanmışdır. Bu Fərmana əsasən yol hərəkəti qaydalarının pozulmasına görə ödənilən cərimələrdən daxil olan vəsaitin 25 faizi yol patrul xidmətini həyata keçirən və yol hərəkətinin tənzimlənməsinə cəlb olunan əməkdaşların aylıq vəzifə maaşlarına əlavənin verilməsi üçün istifadə olunur. Həmçinin yol hərəkəti qaydalarının pozulmasına görə cərimələrin yalnız bank və ya plastik kart vasitəsilə ödənilməsi təmin edilmişdir. Daxili İşlər Nazirliyinə tapşırılmışdır ki, sürücülük vəsiqələrinin vətəndaşlardan alınması yalnız İnzibati Xətalər Məcəlləsində nəzərdə tutulmuş istisna hallarda həyata keçirilsin. Həmçinin Daxili İşlər Nazirliyinin Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsi tərəfindən xidmətlərin göstərilməsi və sənədlərin verilməsi, həmçinin dövlət qeydiyyatına alınmış nəqliyyat vasitəsi icarə müqaviləsi və ya etibarnamə əsasında başqa şəxsə verilərkən qeydiyyatın aparılması prosedurları sadələşdirilmişdir. Həmçinin nəqliyyat vasitəsinin dövlət qeydiyyat nişanının verilməsinə görə tutulan dövlət rüsumunun məbləğinin dövlət qeydiyyat nişanında əks olunmuş rəqəmlərin və ya hərflərin kombinasiyası üzrə diferensiasiya edilməsi təmin edilmişdir.

25 fevral 2011-ci ildə "Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsi əməkdaşlarının sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi, gömrük işi sahəsində prosedurların sadələşdirilməsi və şəffaflığın artırılması ilə əlaqədar bəzi tədbirlər haqqında Fərman imzalanmışdır. Fərmana əsasən gömrük sisteminin büdcədənəkar inkişaf fonduna daxil olan vəsaitin 25 faizi Dövlət Gömrük Komitəsinin əməkdaşlarının aylıq vəzifə maaşlarına əlavənin verilməsi üçün istifadə olunur. Həmçinin Azərbaycan Respublikası ərazisinə idxal edilən

nəqliyyat vasitələrinin gömrük rəsmiləşdirilməsi, dövlət qeydiyyatının aparılması, daimi uçota alınması, nəqliyyat vasitəsinin dövlət qeydiyyat şəhadətnaməsinin və dövlət qeydiyyat nişanının verilməsi, habelə nəqliyyat vasitələrinə sahiblik, istifadə və sərəncam hüquqlarının verilməsi ilə əlaqədar prosedurların “bir pəncərə” prinsipi əsasında həyata keçirilməsi təmin edilmişdir. Gömrük orqanlarında göstərilən xidmətlərlə bağlı şəxslərin qəbul edilməsinin elektron idarəetmə sistemi (“elektron növbə”) əsasında həyata keçirilməsi təmin edilmişdir.

Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən “Bələdiyyələrdə vətəndaşların müraciətlərinə baxılması işinin və kargüzarlığın təşkilinə dair” metodik vəsait qəbul edilmişdir. “Bələdiyyə qulluğuna qəbul üçün namizədlərlə müsahibənin keçirilməsi Qaydaları” və “Yerli özünüidarə orqanlarının illik hesabatının nümunəvi forması” hazırlanmışdır. Ədliyyə nazirliyinin Bələdiyyələrlə iş mərkəzi tərəfindən bələdiyyə üzvləri və qulluqçuları üçün ixtisasartırma kursları, zona seminarları və treninqlər təşkil edilmiş, bu tədbirlərdə korrupsiyaya qarşı mübarizə məsələləri tədris proqramlarına daxil edilmişdir. 2011-ci ilin son altı ayı ərzində 17 bələdiyyənin fəaliyyətində ciddi qanun pozuntuları müəyyən edilmişdir. Onlardan 5-i dərhal, 12-si isə araşdırma aparıldıqdan sonra hüquq mühafizə orqanlarına göndərilmişdir. Bütövlükdə 324 bələdiyyə sədri barəsində inzibati xəta haqqında protokol tərtib edilərək məhkəmələrə göndərilmişdir.

Əksər dövlət qurumları tərəfindən həmin qurumlarda çalışan dövlət qulluqçuları üçün etik davranış qaydaları qəbul edilmiş, bu sahədə tədris və treninqlər keçirilmişdir. Komissiya ilə Avropa Şurası arasında həyata keçirilən “Azərbaycanın Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Strategiyasına dəstək” (AZPAC) layihəsi çərçivəsində dövlət qulluqçuları üçün beynəlxalq ekspertlərin iştirakı ilə təlimlər təşkil edilmişdir.

Həmçinin Azərbaycan Respublikası Prezidentinin yanında Dövlət Qulluğu Məsələləri üzrə Komissiya tərəfindən dövlət qulluqçuları üçün etik davranış qaydaları mövzusunda silsilə təlimlər keçirilmişdir. Həmçinin vətəndaşlara Etik Müvəkkillərə birbaşa müraciət etmək imkanı yaradılmışdır. Belə ki, Dövlət Qulluğu Məsələləri üzrə Komissiyanın internet sahifəsində yaradılmış “Etik davranış” bölməsində hər bir mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanları üzrə təyin edilmiş Etik Müvəkkillər haqqında əlaqə məlumatları yerləşdirilmişdir.

Məhkəmə Hüquq Şurası tərəfindən etik davranış məsələləri üzrə mövzular hakimliyə namizədlərin tədris proqramlarına daxil edilmişdir. Parlament üzvlərinin etik davranış kodeksinin layihəsi hazırlanır.

Dövlət Qulluğu Məsələləri üzrə Komissiya tərəfindən dövlət qulluğuna qəbul qaydaları təkmilləşdirilmiş və bu prosesin tam şəffaf olması təmin edilmişdir. Dövlət qulluğunda vakant vəzifələrə namizədlərin razılığı ilə müsahibə mərhələsinin də videokamera vasitəsilə çəkilməsi və arxivləşdirilməsi təmin edilmişdir. Dövlət qulluğunda rotasiya sisteminin tətbiq edilməsi məqsədi ilə “Dövlət Qulluğu haqqında” qanuna dəyişikliklər qəbul edilmişdir. Dövlət qulluqçularının qiymətləndirilməsi mexanizminin tətbiqi üçün “Dövlət qulluqçularının fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi Qaydaları” layihəsi hazırlanmış və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasına təqdim edilmişdir.

III. Korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində ixtisaslaşmış qurumlar, hüquq mühafizə orqanları və məhkəmələrin fəaliyyəti sahəsində

Komissiya tərəfindən korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində mütəmadi olaraq tədbirlər dövlət orqanları ilə əlaqələndirilmiş, tövsiyələr hazırlanmış, beynəlxalq tərəfdaşlarla birgə layihələr həyata keçirilmiş və dəyərləndirmələr aparılmışdır. Komissiyanın yanında fəaliyyət göstərən qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi üzrə işçi qrup fəaliyyətini davam etdirmiş, vətəndaş cəmiyyəti institutlarının və özəl sektorun nümayəndələri işçi qrupun işinə cəlb edilmişlər.

Baş Prokuror yanında Korrupsiyaya qarşı mübarizə İdarəsinin peşəkar kadrlarla, zəruri avadanlıqlarla təmin olunması davam etdirilmişdir. 11 mart 2011-ci ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən “Azərbaycan Respublikasının Baş prokuroru yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə İdarəsinin fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi məqsədilə bir sıra tədbirlər haqqında” Fərman imzalanmışdır. Fərmana əsasən Azərbaycan Respublikasının Baş prokuroru yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə İdarəsinin prokurorluq işçilərinin ümumi say tərkibi 60 ştat vahidi artırılaraq 40 nəfərdən 100 nəfərə çatdırılmışdır. Həmçinin Korrupsiyaya qarşı Mübarizə İdarəsinin işçilərinin aylıq vəzifə maaşları artırılmış, o cümlədən İdarənin fəaliyyətinin maddi-texniki təminatının yaxşılaşdırılması ilə bağlı tədbirlər görülmüşdür. “Əməliyyat axtarış fəaliyyəti haqqında” və “Prokurorluq haqqında” qanunlara dəyişikliklər edilərək İdarəyə əməliyyat-axtarış fəaliyyətini həyata keçirmək səlahiyyətləri verilmişdir. İdarənin strukturunun təkmilləşdirilməsi məqsədi ilə Baş Prokurorluq üzrə müvafiq əmr imzalanmış, idarənin tərkibində olan şöbələrin sayı 7—yə çatdırılmışdır. Həmçinin Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2011-ci il 3 iyun tarixli Qərarına müvafiq olaraq Korrupsiyaya qarşı mübarizə idarəsinin işçilərinin maddi təminatının yaxşılaşdırılması məqsədi ilə xüsusi iş şəraitinə görə aylıq vəzifə maaşlarına 50 faiz məbləğində əlavə müəyyən edilmişdir.

2011-ci il ərzində Korrupsiyaya qarşı mübarizə idarəsi tərəfindən vətəndaşların 1084 müraciətinə baxılmışdır. Bunlardan 100 müraciət və 134 digər məlumatlara (ümumilikdə 234) cinayət xarakterli material kimi baxılmışdır. 2011-ci il ərzində İdarə tərəfindən 229 şəxs barəsində 142 cinayət işinin istintaqı tamamlanaraq baxılması üçün məhkəməyə göndərilmişdir. Korrupsiyaya qarşı mübarizə idarəsinin əməkdaşlarının mütəmadi olaraq beynəlxalq tədbirlərdə və digər ixtisasartıma proqramlarında iştirakı təmin edilmişdir.

Daxili işlər orqanlarında daxili nəzarətin həyata keçirilməsi təmin edilmişdir. Belə ki, Strategiyanın icrası müddətində 95 nəfər daxili işlər orqanlarında xidmətdən xaric edilmişdir. Polis əməkdaşları tərəfindən etik davranış qaydalarının pozulması halları üzrə 257 əməkdaş intizam məsuliyyətinə cəlb edilmişdir.

Ədliyyə orqanları tərəfindən görülən tədbirlər nəticəsində ədliyyə orqanlarının işçiləri barəsində xidməti yoxlamaların təyin edilməsi və aparılması prosedurlarını müəyyən edən və bu sahədə məsələləri tənzimləyən “Ədliyyə orqanlarında xidməti yoxlamaların aparılması Qaydaları” qəbul edilmişdir. Strategiyanın icrası müddətində ədliyyə orqanları əməkdaşları ilə bağlı Baş Prokurorluğa 19 nəfər barəsində 14 material göndərilmişdir. Bu materiallar əsasında 7 şəxs məhkum olunmuşdur. Həmçinin məhkəmə qərarlarının icrası zamanı nöqsanlara yol vermiş 61 əməkdaş intizam məsuliyyətinə cəlb edilərək cəzalandırılmışdır.

Məhkəmə qərarlarının icrası işinin səmərəliliyinin artırılması üçün məhkəmə icraçıları xidmətinin ştat sayı artırılmışdır. Məhkəmə Hüquq Şurası tərəfindən məhkəmə qərarlarının və məlumatların mütəmadi olaraq internet səhifələrində yerləşdirilməsi işi təşkil edilmişdir. Məhkəmə Hüquq Şurasının Aparatında Korrupsiyaya qarşı mübarizə sektoru yaradılmışdır. Bu sektor tərəfindən vətəndaşların yerlərdə qəbulu və onların narazılığına səbəb olan pozuntuların aradan qaldırılması üzrə tədbirlər görülmüşdür. 2011-ci ilin son altı ayı ərzində korrupsiyaya şərait yaradan hüquqpozmalara yol verdiklərinə görə 2 hakim intizam məsuliyyətinə cəlb edilmişdir.

IV. İqtisadi və sosial sahədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2011-ci il 15 fevral tarixli Fərmanı ilə “Sahibkarlıq sahəsində aparılan yoxlamaların vahid məlumat reyestrinin forması və aparılması qaydası haqqında Əsasnamə” təsdiq edilmişdir. Bu əsasnamənin tələblərinə əsasən sahibkarlıq sahəsində aparılan bütün yoxlamalar barədə məlumatlar vahid mənbədə qeydiyyatata alınır. Bununla əlaqədar 400.000 sahibkarlıq subyekti barədə

məlumat bazası və informasiya sistemi formalaşdırılmışdır. 2011-ci ilin may ayından yoxlamalara dair məlumatların əldə olunmasını mümkün edən internet saytı (www.yoxlama.gov.az) yaradılmışdır. Hesabat dövrü ərzində 26 yoxlayıcı orqandan daxil olmuş müraciətlərə əsasən 120 mindən artıq belə yoxlama qeydiyyatına alınmışdır.

Tənzimləmə və kommersiya funksiyalarının eyni orqan tərəfindən həyata keçirilməsinin qarşısının alınması ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının İqtisadi İnkişaf Nazirliyi tərəfindən "Azərbaycan Korporativ İdarəetmə Standartları" hazırlanmış və təsdiq olunmuşdur.

İqtisadi İnkişaf Nazirliyi tərəfindən İqtisadiyyatın bütün sahələrində investisiya fəaliyyətinin təmin olunması, birbaşa özəl investisiya fəaliyyətinin təşviqi, dəstəklənməsi və müdafiəsi məqsədi ilə "Birbaşa özəl investisiya fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun layihəsi hazırlanmış və aidiyyəti üzrə təqdim edilmişdir.

Sahibkarların investisiya fəaliyyətinin inkişafı və ölkədə sahibkarlığın inkişafına yönəldilən dövlət vəsaitindən istifadənin səmərəsini artırmaq və onun verilməsi mexanizmini təkmilləşdirmək məqsədi ilə "Azərbaycan Respublikası Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun vəsaitlərinin istifadəsi mexanizminin təkmilləşdirilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2011-ci il 13 oktyabr tarixli Fərmanı imzalanmış və həmin Fərmanla Azərbaycan Respublikası Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun vəsaitlərinin istifadəsi Qaydaları"na əlavə və dəyişikliklər edilərək Fondun vəsaitləri hesabına sahibkarlıq subyektləri üçün verilən güzəştli kreditin (o cümlədən bir investisiya layihəsi üzrə) maksimum həddi 10.000.000 manatadək və Fondun vəsaiti hesabına verilən güzəştli kreditlər üzrə müddətin maksimum həddi 10 ilədək artırılmışdır.

"Bir pəncərə" prinsipi ilə qeydiyyatın aparılması ilə əlaqədar normativ sənədlər qəbul edilmişdir. Sahibkarlıq subyektlərinin qeydiyyatı vergi orqanları tərəfindən aparılır və qeydiyyat məlumatları mərkəzləşdirilmiş şəkildə Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna, Dövlət Statistika Komitəsinə və Dövlət Gömrük Komitəsinə ötürülür. İqtisadi İnkişaf Nazirliyi ilə Vergilər Nazirliyi arasında imzalanmış razılaşmaya əsasən, sahibkarlıq subyektlərinin qeydiyyatı zamanı onlara nəzarət kitabçalarının "bir pəncərə" vasitəsi ilə verilməsinə başlanılmışdır. 2011-ci ilin II yarımilliyində Vergilər Nazirliyinin qeydiyyat orqanları tərəfindən "Bir pəncərə" prinsipi ilə 32518 vergi ödəyicisi qeydiyyata alınmışdır. 2010-cu ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə qeydə alınmış kommersiya hüquqi şəxslərin sayı 356 vahid və fərdi sahibkarların sayı isə 15441 vahid artmışdır. "Bir pəncərə"dən sahibkarlara 22574 ədəd nəzarət kitabçaları verilmişdir.

Vergilər Nazirliyi tərəfindən vergi auditinin seçilməsində subyektivliyin aradan qaldırılması məqsədi ilə vergi ödəyicilərinin seçilməsi proseslərinin avtomatlaşdırılması sahəsində proqram təminatı hazırlanmış və tətbiq edilmişdir. Həmçinin kommersiya sirri hesab edilməyən və vergi ödəyicilərini maraqlandıran məlumatların Vergilər Nazirliyinin internet sahifəsində yerləşdirilməsi təmin edilmişdir. Hesabat dövründə Respublikada "e-bəyannamə" sisteminin tam həcmdə tətbiqinə başlanılmışdır.

Dövlət büdcə və digər maliyyə vəsaitlərinin istifadəsi üzərində dövlət maliyyə nəzarətinin səmərəliliyinin artırılması istiqamətində tədbirlər görülmüş, nəzarət işlərində şəffaflığın təmin edilməsi məqsədi ilə qanunvericiliyə əlavə və dəyişikliklər edilmiş, dövlət maliyyə nəzarətini həyata keçirən qurumların struktur formaları təkmilləşdirilmişdir.

Azərbaycan Respublikasının Satınalmalar üzrə Dövlət Agentliyi tərəfindən "Malların və işlərin dövlət satınalmaları üzrə tender təkliflərinə baxılması, onların qiymətləndirilməsi və müqayisəsinə dair metodiki təlimat" hazırlanmışdır.

"Cinayət yolu ilə əldə olunmuş pul vəsaitlərinin və ya digər əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı imübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu 2009-cu il 10 fevral tarixdə qəbul edilmişdir. Bu sahədə normativ hüquqi bazanın formalaşdırılması üçün bütün zəruri tədbirlər görülmüşdür. Həmçinin bu sahədə dövlət siyasətinin həyata keçirilməsi, aidiyyəti dövlət orqanlarının

fəaliyyətinin əlaqələndirilməsi və beynəlxalq əməkdaşlığın həyata keçirilməsi məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı yanında Maliyyə Monitoring Xidməti yaradılmışdır. Çirkli pulların yuyulması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi sahəsində həyata keçirilmiş qanunvericilik və institusional tədbirlər nəticəsində Azərbaycan Avropa Şurasının MONEYVAL komitəsinin xüsusi monitoring rejimindən tam çıxarılmışdır. MONEYVAL komitəsinin 2011-ci ilin dekabr ayında keçirilən 37-ci plenar iclasında Azərbaycan Respublikasının ikinci tərəqqi hesabatı müzakirə edilmiş və Azərbaycan Respublikasının son iki ərzində bu sahədə əhəmiyyətli tərəqqi əldə etməsi, hüquqi və instusional mexanizmlərin beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılması üzrə islahatları həyata keçirməsi qeyd edilmişdir.

Mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanlarında dövlət satınalmalarına cəlb edilən mütəxəssislər üçün seminar və təlimlər təşkil edilmişdir.

Dövlət Gömrük Komitəsinin internet səhifəsində gömrük qanunvericiliyi, o cümlədən gömrük rüsum və tariflərinin tətbiqinə dair qanunvericilik aktları yerləşdirilmişdir. Gömrük ödənişlərinin ödəniş kartları vasitəsilə alınması üçün bütün gömrük idarələri ödəniş pos-terminalları ilə təmin edilmişdir. Gömrük keçid məntəqələrində məlumat informasiya köşkləri yaradılmış vətəndaşların gömrük rüsumları ilə əlaqədar məlumatları asan əldə etməsi təmin edilmişdir.

Təhsil nazirliyi tərəfindən müəllimlərin işə qəbulu ilə əlaqədar normativ hüquqi sənədlər və mexanizmlər təkmilləşdirilmişdir. Bu məqsədlə Təhsil Nazirliyi tərəfindən xüsusi əmr imzalanmışdır.

Səhiyyə nazirinin əmri ilə səhiyyə nazirliyinin tabeliyində olan və büdcədən maliyyələşən müalicə, tibbi profilaktika müəssisələrində 2008-ci il 1 fevral tarixindən pullu xidmət ləğv olunmuşdur. Hazırda rüsumların və digər ödənişlərin yığılması üzrə nağd ödəmələr tamamilə ləğv olunmuşdur.

Səhiyyə nazirliyi tərəfindən səhiyyə sektorunda islahatlar layihəsi çərçivəsində səhiyyə sisteminin maliyyələşdirilməsi haqqında qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi üzrə təhlil aparılmış və hesabat hazırlanmışdır. "Azərbaycan Respublikasında səhiyyənin maliyyələşdirilməsi sisteminin islahatı və icbari tibbi sığortanın tətbiqi Konsepsiyası"nın təsdiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2008-ci il 10 yanvar tarixli Sərəncamının icrası məqsədi ilə tədbirlər planı qəbul edilmişdir. Dövlət büdcəsində maliyyələşən səhiyyə müəssisələrində işin dövlət qulluğunun xüsusi növünə adi edilməsinə dair Konsepsiya layihəsi üzrə səhiyyə nazirliyi tərəfindən təkliflər hazırlanaraq aidiyyəti üzrə göndərilmişdir.

V. Maarifləndirmə və əməkdaşlıq sahəsində

Milli Strategiyanın icrası ilə əlaqədar əksər mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən dövlət qurumları və vətəndaş cəmiyyəti üzvlərinin iştirakı ilə Milli Strategiya üzrə maarifləndirmə tədbirləri təşkil edilmişdir. Komissiyanın nümayəndələri və işçi qrupunun üzvləri mütəmadi olaraq korrupsiyaya qarşı mübarizə ilə bağlı ictimai tədbirlərdə iştirak etmiş və kütləvi informasiya vasitələrinə müsahibələr vermişdir. Komissiya tərəfindən korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində hüquqi maarifləndirmənin artırılması məqsədi ilə "Korrupsiyaya qarşı mübarizəyə dair normativ hüquqi aktlar" adlı toplu nəşr edilmişdir və mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanlarına və qeyri hökumət təşkilatlarına paylanmışdır. Hazırda bu kitabın ingilis dilində olan versiyası hazırlanır. Təhsil Nazirliyi tərəfindən tərtib edilmiş "Təhsildə Şəffaflıq və Anti-korrupsiya tədbirləri" kursu Azərbaycan Müəllimlər İnstitutunun ixtisasartırma və yenidən hazırlama kurslarında tətbiq olunmuşdur.

Komissiya ilə Avropa Şurası arasında həyata keçirilən "Azərbaycanın Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Strategiyasına dəstək" (AZPAC) layihəsi çərçivəsində milli qanunvericiliyin BMT-nin Korrupsiya əleyhinə Konvensiyasına uyğunluğu üzrə araşdırma sənədləri hazırlanmış, vergilər, səhiyyə, təhsil sahələrini əhatə

edən mikrosistem araşdırmalar həyata keçirilmiş, hakimlər və prokurorlar üçün təlim seminarlar təşkil edilmişdir. AZPAC layihəsi 2009-cu ilin sonunda sona yetmişdir. Layihənin yekunlarına dair konfrans keçirilmişdir. Avropa Şurasının Korrupsiyaya qarşı Dövlətlər Qrupunun (GRECO), İqtisadi İnkişaf və Əməkdaşlıq Təşkilatının (OECD) Azərbaycan Respublikası üzrə verilmiş tövsiyələrinin icrası ilə əlaqədar tədbirlər davam etmişdir. Bu təşkilatlar tərəfindən Azərbaycan Respublikası üzrə həyata keçirilmiş dəyərləndirmələrdə icra edilmiş tədbirlər müsbət qiymətləndirilmişdir.

Komissiyanın üzvləri Korrupsiyaya qarşı BMT Konvensiyasını ratifikasiya etmiş üzv-ölkələrin Konfransının sessiyasında, "Crans Montana" təşkilatı tərəfindən təşkil edilən beynəlxalq forumda və digər beynəlxalq tədbirlərdə iştirak etmişdir. Korrupsiyaya qarşı Parlament üzvlərinin Qlobal Təşkilatının (GOPAC) Qafqaz üzrə yeni regional bölməsi Azərbaycanda yaradılmışdır. Transparency International təşkilatı ilə əməkdaşlıq davam etmişdir. Azərbaycan Respublikasının Baş Prokuroru yanında Korrupsiyaya qarşı mübarizə idarəsi Litva Respublikasının Baş Prokurorluğu və Xüsusi İstintaq idarəsi ilə Avropa İttifaqı tərəfindən həyata keçirilən Tvinning Proqramının icrasını yekunlaşmışdır. Korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyanın saytı təkmilləşdirilmişdir. Bu saytda korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində bütün normativ hüquqi aktlar Azərbaycan və İngilis dillərində yerləşdirilmişdir. (www.antikorrupsiya.gov.az). Həmçinin vətəndaşların asan formada ərizə və müraciətlərini təqdim edə bilmələri üçün səhifədə elektron müraciət bölməsinin işi təkmilləşdirilmişdir.

Komissiya yerli qurumlarla əməkdaşlığı inkişaf etdirmək məqsədi ilə Korrupsiyaya qarşı mübarizə aparan qeyri hökumət təşkilatlarının "Məlumat və İnformasiya şəbəkəsi"nin şəbəkəsinə üzv olmuşdur. Həmçinin Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyanın tərkibində fəaliyyət göstərən işçi qrupların tərkibinə vətəndaş cəmiyyəti və beynəlxalq təşkilatların nümayəndələri cəlb edilmişdir. Komissiya tərəfindən qeyri-hökumət təşkilatlarının korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində olan layihələrinə dəstək göstərilmişdir.

Azərbaycan Prezidentinin yanında Qeyri-hökumət təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurası prioritet istiqamətlərdən biri kimi korrupsiyaya qarşı mübarizə aparan təşkilatlara dəstək müəyyən edilmişdir. Bu çərçivədə dəstək göstərilən qeyri hökumət təşkilatları tərəfindən müxtəlif istiqamətlərdə maarifləndirmə tədbirləri həyata keçirilmişdir.

Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyanın dəstəyi ilə 2010-cu ildə dövlət orqanları tərəfindən tətbiq edilən rusum və tariflər barədə www.rusum.az internet səhifəsi yaradılmışdır. Bu səhifə internet istifadəçiləri arasında qısa müddətdə böyük nüfuz qazanmışdır. Komissiya tərəfindən bu saytın ingilis dilində olan versiyasının hazırlanması təmin edilmişdir. O cümlədən Komissiyanın dəstəyi ilə 2011-ci ildə etik davranış qaydaları ilə bağlı www.etika.az saytı yaradılmışdır.